



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ Андрій КИРИЧЕНКО

“25” 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

_____ Охорона праці в галузі _____
(назва навчальної дисципліни)
спеціальність _____ F7 – Комп'ютерна інженерія _____
(шифр і назва спеціальності)
освітня програма _____ «Комп'ютерна інженерія» _____
(назва освітньої програми)
факультет _____ механіко-технологічний _____
(назва факультету)

Розробник: Марченко К.М., доцент кафедри кібербезпеки та програмного забезпечення,
кандидат технічних наук, доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та учені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри кібербезпеки та програмного забезпечення
Протокол № 15 від 26 червня 2025 року

Завідувач кафедри кібербезпеки та програмного забезпечення

(підпис) (Олексій СМІРНОВ)
(прізвище та ініціали)

Декан факультету механіко-технологічний

(підпис) (Віталій МАЖАРА)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>F - Інформаційні технології</u> (шифр і назва)	Загальної підготовки, нормативна	
	Напрямок підготовки _____ (шифр і назва)		
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність: <u>F7 - Комп'ютерна інженерія</u>	Рік підготовки	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,63	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>другий, магістерський</u>	Лекції	
		32 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		-	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		58 год.	86 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
Вид контролю:			
залік	залік		

Мова викладання українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» є формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці, поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці в галузі.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є формування наступних компетенцій магістра з комп'ютерної інженерії:

– **ЗК 9** Здатність забезпечувати дотримання основних принципів охорони праці в галузі ІТ, цивільного захисту.

та отримання наступних результатів навчання:

– **РН 14** Досліджувати, аналізувати та ідентифікувати небезпеки навколишнього середовища і умов праці, класифікувати надзвичайні ситуації, здійснювати їх прогнозування, а також ідентифікувати небезпеки виробничого середовища; розробляти заходи з превентивного та аварійного планування, управляти заходами цивільного захисту та забезпеченням техногенної безпеки об'єктів і територій, планувати заходи з охорони праці.

Структурно логічна схема підготовки бакалаврів з комп'ютерної інженерії:

Навчальна дисципліна «Охорона праці в галузі» займає провідне місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівця за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр», оскільки дозволяє випускнику вирішувати професійні завдання за спеціальністю F7 «Комп'ютерна інженерія» з урахуванням умов праці та вимог законодавства у сфері охорони праці. Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна вивчається після викладання дисципліни «Основи охорони праці» (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр), а отриманні при вивченні дисципліни знання використовуються здобувачами освіти при підготовці магістерської кваліфікаційної роботи (розділ "Заходи щодо охорони праці та техніки безпеки").

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці. Законодавство України з охорони праці.

Тема 2. Система управління охороною праці в організації.

Тема 3. Травматизм та професійні захворювання, що виникають у персоналу в невиробничій сфері. Розслідування нещасних випадків.

Тема 4. Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки

Тема 5. Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій

Тема 6. Порядок проведення навчання і перевірки знань

Тема 7. Особливості організації та охорони праці в галузі інформаційних технологій.

Тема 8. Фізіологія, гігієна та санітарія праці в галузі інформаційних технологій.

Тема 9. Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих приміщень та організації праці на робочому місці.

Тема 10. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання а процесів.

Тема 11. Електробезпека.

Тема 12. Пожежна безпека.

Тема 13. Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках.

Тема 14. Типові розрахунки засобів охорони праці в галузі інформаційних технологій.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці. Законодавство України з охорони праці.	6	2				4	6					6
Тема 2. Система управління охороною праці в організації.	6	2				4	6					6
Тема 3. Травматизм та професійні захворювання, що виникають у персоналу в невиробничій сфері. Розслідування нещасних випадків.	9	3				6	7	1				6
Тема 4. Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки	4	1				3	6					6
Тема 5. Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій	4	1				3	6					6
Тема 6. Порядок проведення навчання і перевірки знань	3	1				2	6					6
Тема 7. Особливості організації та охорони праці в галузі інформаційних технологій	6	2				4	6					6
Тема 8. Фізіологія, гігієна та санітарія праці в галузі інформаційних технологій	8	4				4	6					6
Тема 9. Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих приміщень та організації праці на робочому місці	8	4				4	6					6
Тема 10. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання а процесів.	6	2				4	6					6
Тема 11. Електробезпека	6	2				4	7	1				6
Тема 12. Пожежна безпека	6	2				4	7	1				6
Тема 13. Надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках	6	2				4	6					6
Тема 14. Типові розрахунки засобів охорони праці в галузі інформаційних технологій	12	4				8	7	1				8
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин	90	32				58	90	4				86

5. Теми семінарських занять

Лабораторні, практичні та семінарські заняття за дисципліною «Безпека життєдіяльності в ІТ-сфері» робочим навчальним планом не передбачені.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Кодекс законів про працю України. Відповідальність за порушення законодавства з охорони праці	4	6
2	Обов'язки та повноваження роботодавця, повноваження посадових осіб підприємства та працівників	4	6
3	Опрацювання нормативно-правових актів з охорони праці	6	6
4	Закон України про об'єкти підвищеної небезпеки	3	6
5	Професійний добір. Регламентація процесу праці. Атестація робочих місць за умовами праці, паспортизація об'єктів	3	6
6	Контроль за станом охорони праці. Громадський контроль	2	6
7	Шкідливі та небезпечні фактори при роботі з комп'ютером. Вимоги до організації робочих місць користувачів ПК	4	6
8	Охорона навколишнього середовища.	4	6
9	Порядок ідентифікації та обліку об'єктів підвищеної небезпеки	4	6
10	Безпека експлуатації машин і механізмів. Організація безпечного виконання робіт	4	6
11	Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів	4	6
12	Сучасний стан і рівень пожежної безпеки в Україні. Правила пожежної безпеки в Україні	4	6
13	Інструкція з надання першої долікарської допомоги	4	6
14	Розрахунок часу для евакуації людей із виробничих приміщень	8	8
Усього годин		58	86

7. Методи навчання

Головними методами навчання є:

- словесні методи (лекції, бесіди з елементами формування проблемних завдань);
- наочні методи (мультимедійні презентації);
- практичні методи (моделювання надзвичайних ситуацій, аналіз та складання стратегій їх усунення);
- проблемно-пошукові (виконання завдань самостійної роботи, спрямованих на активізацію отриманих знань під час аудиторних занять та виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності).

8. Критерії та засоби оцінювання

Контроль знань з дисципліни "Охорона праці в галузі" поділяється на поточний та підсумковий. Форма підсумкового семестрового контролю - залік. Поточний контроль знань здійснюється протягом семестру за лекційним матеріалом та самостійною роботою студентів. Бали, які можуть бути зараховані протягом семестру, розподіляються наступним чином:

Поточний контроль, самостійна робота														
Тема 1		Тема 2		Тема 3		Тема 4		Тема 5		Тема 6		Тема 7		Тема 8
Лк	СРС	Лк	СРС	Лк	СРС	Лк	СРС	Лк	СРС	Лк	СРС	Лк	СРС	Лк
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Поточний контроль, самостійна робота, підсумковий контроль														
Тема 8	Тема 9		Тема 10		Тема 11		Тема 12		Тема 13		Тема 14		Усього балів	
СРС	Лк	СРС	Лк	СРС	Лк	СРС	Лк	СРС	Лк	СРС	Лк	СРС		
3	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	100	

Примітка: Л – теоретичні (лекційні) заняття, СРС – самостійна робота студентів

Знання матеріалу лекції перевіряється на початку наступної лекції шляхом проведення міні- контрольної роботи. Під час проведення контрольної роботи увага приділяється дотриманню принципів академічної доброчесності. При цьому 2 бали зараховуються за правильні відповіді на 2 контрольних питання, 1 бал зараховується за наявність повного конспекту лекції. Пропущені з різних причин лекції повинні бути відпрацьовані та захищені, що передбачає наявність конспекту та відповіді на контрольні питання.

Виконання самостійної роботи супроводжується підготовкою звіту. При перевірці виконаної самостійної роботи враховується повнота виконання поставленого завдання, наявність аналізу матеріалу, висновків та власної думки. При цьому за подання результатів роботи у формі повноцінного звіту студент отримує 1 бал, за повноту отриманих знань - до 2 балів. Отриманні в результаті виконання самостійної роботи знання можуть бути перевірені як у ході співбесіди-дискусії, так і шляхом контрольних питань. В останньому випадку за правильні відповіді на 2 контрольні питання студент може отримати 2 бали.

За освоєння тем 12-14, які передбачають більший обсяг матеріалу та часу на вивчення може бути виставлено до 4 балів як за знання лекції, так і за виконання та захист самостійної роботи.

Автоматично може отримати залік студент, який протягом семестру виконав та захистив не менше 60% навчального матеріалу з дисципліни та отримав відповідно не менше 60 балів. Студенти, які не виконали цього мінімального обсягу робіт або ж виявляють бажання покращити отриману протягом семестру сумарну оцінку, проходять процедуру заліку у тестовій формі.

Тестові залікові питання охоплюють весь матеріал дисципліни. Для автоматизації здачі заліку може бути використаний підсумковий тест, розміщений у курсі "Охорона праці в галузі" дистанційної системи навчання Moodle. За кожен правильну відповідь підсумкового тесту студент, що атестується, отримує 1 бал.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

1. Охорона праці в галузі та цивільний захист. Навчальний посібник / О.В. Оришака, Г.П. Горбачова, О.М. Мезенцева, К.М. Марченко, К.О. Буравченко – Кропивницький, 2019. – 226 с.
<http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/9258>
2. Методичні рекомендації до виконання розділу "Заходи з охорони праці та техніки безпеки" випускної кваліфікаційної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти для здобувачів вищої освіти спеціальностей 123 "Комп'ютерна інженерія" та 122 "Комп'ютерні науки" / [уклад. : О. В. Оришака, К. М. Марченко] ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т, каф. кібербезпеки та програм. забезпечення. - Кропивницький : ЦНТУ, 2022. – 19 с.
<https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/12240>
3. Основи охорони праці. Навчальний посібник / О.В. Оришака, Г.П. Горбачова, К.М. Марченко – Кропивницький: 2022. – 172 с.: іл.
<http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/12161>

10. Рекомендована література

Базова

1. Оришака О.В., Горбачова Г.П., Мезенцева О.М., **Марченко К.М.**, Буравченко К.О. Охорона праці в галузі та цивільний захист: Навчальний посібник. – Кропивницький, 2019. – 226 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/9258>
2. Основи охорони праці. Навчальний посібник / О.В. Оришака, Г.П. Горбачова, **К.М. Марченко** – Кропивницький: 2022. – 172 с.: іл.
<http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/1216>
3. Курепін В.М., Марченко Д.Д., Курепін Д.В. Охорона праці в галузі: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2023. - 586 с.
4. Деревянчук О.В. Охорона праці в галузі: навч. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. - 264 с.
5. Березуцький В.В. Управління охороною праці : навчальний посібник для студентів спеціальності – «Цивільна безпека», освітньої програми «Охорона праці» / В.В. Березуцький. Харків : ФОП Панов А.М., 2021. - 412 с.
6. Охорона праці в галузі комп'ютерингу : підручник / Л. А. Катренко, А. В. Катренко ; М-во освіти і науки України. Львів : Магнолія 2024 - 544 с.
7. Охорона праці в галузі інформаційних технологій : навч. посіб. / В.І. Голінько, М.Ю. Іконніков, Я.Я. Лебедев ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2015. – 246 с.
<https://ir.nmu.org.ua/jspui/bitstream/123456789/147892/1/CD678.pdf>
8. Закон України про охорону праці. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
9. Кодекс законів про працю України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
10. Закон України Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
11. Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1107-2011-п#Text>
12. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>
13. Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0846-07#Text>
14. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків невинного характеру.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-2001-п#Text>
15. Правила пожежної безпеки в Україні. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text>
16. Закон України про об'єкти підвищеної небезпеки.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>

17. Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-98#Text>

18. Кириченко В.В. Психологія праці та інженерна психологія : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 240 с.

19. Виробнича санітарія і гігієна праці: навч. посіб. / Тетяна КОСТЕНКО, Андрій БЕРЕЗОВСЬКИЙ, Олександр ДЖУЛАЙ, Іван ЩЕНКО – Черкаси, 2024. - 220 с.

Допоміжна

1. **К.М. Марченко**, О.В. Оришака, А.К. Марченко. Проблеми інформаційної гігієни в ІТ-сфері / Центральноукраїнський науковий вісник: Технічні науки, вип. № 4 (32), ч. 2. – Кропивницький, ЦНТУ, 2022. – 6 с.

http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/11933/1/%d0%a1onference_abstract_book_Digital_Society_2022.pdf

2. Ризики впровадження штучного інтелекту в комп'ютерні системи / О.В. Оришака, **К.М. Марченко**, А.К. Марченко, А.М. Мельник // Центральноукраїнський науковий вісник: Технічні науки, вип. № 4 (32), ч. 1. – Кропивницький, ЦНТУ, 2022 – С. 119-124

http://mapiea.kntu.kr.ua/archive/36_1.html

3. Основи охорони праці : навч. посіб. / Я. І. Бедрій, Ю. Л. Дещинський, Р. М. Івах [та ін.] ; за заг. ред. Я. І. Бедрія. Львів : Магнолія 2025 - 292 с.

4. Проблеми інформаційної безпеки людини в умовах епідемії / **К.М. Марченко**, О.В. Оришака, А.К. Марченко // Центральноукраїнський науковий вісник. Технічні науки. Випуск 3(34) – Кропивницький: ЦНТУ. – 2020. – С. 22-31.

http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/10413/1/Zb_3_34.pdf

5. **К.М. Марченко**, О.В. Оришака, С.О. Брагінець, Д.О. Берестенко. Вплив якості програмного забезпечення на продуктивність праці та стомлюваність працівників. Підготовлено до публікації у збірнику Центральноукраїнський науковий вісник: Технічні науки, вип. № 8 (40), ч. 2. – Кропивницький, ЦНТУ, 2024.

[https://doi.org/10.32515/2664-262X.2024.9\(40\).2.3-12](https://doi.org/10.32515/2664-262X.2024.9(40).2.3-12)

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду). – URL: <http://www.dnop.kiev.ua>

2. Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України. <http://www.mns.gov.ua>

3. Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. <http://www.social.org.ua> .

4. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». <http://www.nau.ua>

5. Курс «Охорона праці в галузі» на сервері дистанційної освіти ЦНТУ. – URL: <https://moodle.kntu.kr.ua/course/view.php?id=1070>